

Medutim sa svim tim je g. K.-N. samo uzmicao, makar na svoju najveću štetu, pred pravom jezgrom pitanja. Nije naime nikada odgovorio na ono, na što je odmah trebao da odgovori, ako je htio pobijati moju tezu — na ova naime 4 pitanja:

1. da li, odnosno što nam otkriva prehistorija o religiji pračovjeka u paleolitikumu (u frančeskom znamenovanju riječi) ili starijem kamenom doba?

2. koji su narodi, između danas živih t. zv. primitivnih naroda, najstariji?, i to na temelju kojih kriterija?

3. da li, odnosno što nam etnografski izvještaji t. j. etnološki izvori (koje treba dakako pojedinačno navesti!) otkrivaju o religiji ovih najstarijih primitivnih naroda?

4. da li, odnosno kakav se razvoj religije očituje kod mladih i najmladih primitivnih naroda s obzirom na religijsko stanje najstarijih naroda?

Konačno bi kao zaključak slijedilo razračunavanje, dakako sa izvorima u ruci, sa svim navedenim »evolucionističkim« etnoloziama, koji su se »obratali«, kao i sa svim drugima, koji zastupaju tezu o prastarost drevnosti ideje Najvišega Bića.

A na sve to kod g. K.-N. slijedi samo — muk. Ali nikakav odgovor također je odgovor: ultra posse nemo obligatur.

Iz crkvenog života.

Dr D. Kniewald.

Katolička Akcija u Italiji prema političkim strankama. »Tko hoće da bude u vodstvu Katoličke Akcije treba da bude spreman na jedno preventivno i ne baš tako lako odreknuće: da se odreče — ne doduše vlastitih političkih ideja i mnijenja — ali da ih provodi u organizovanim partijama. Ovo odricanje traže jasne i ne nove direktive sv. Stolice... Ali ovo odricanje donosi sa sobom i izvjesne praktične teškoće u vezi s događajima u Italiji. Katolička Akcija treba da riješi ovo pitanje, koje na oko sadržaje u sebi neke protuslovne elemente. K. A. treba naime da djeluje u javnom životu i da se u izvjesnom smislu povlači od javnoga života. Treba da se preporodni utjecaj Katoličke Akcije osjeti u svakom smjeru kolektivnog života jednog naroda, a ipak da K. A. nije aktivni čimbenik u ovim borbama i djelovanjima javnoga života. I doista, moglo bi se činiti, kao da bi Katolička Akcija trebala da ude u stranke, što ih sačinjavaju građani, da u njima i preko njih kolektivno utječu na sudbinu naroda. Samo tako bi i Kat. Akcija, čini se na prvi mah, mogla nešto postići. Pa ipak direktive sv. Oca, što ih On od oktobra 1922. ne prestaje opetovati, određuju, da Katolička Akcija ne smije pristajati ni uz koju stranku, da mera odobravať dobro i

pobijati zlo, gdje se god nalazilo, da treba isticati kao inkompatibilne sa slobodom političkih mnijenja članova Katoličke Akcije samo one stranke, koje imaju program u izrazitom kontrastu s katoličkom naukom. Evo dakle dvoumice i nesigurnosti: jer se u jednu ruku ne zna, kako bi se odijelio individualitet katolika od individualiteta građanina, a u drugu se ruku ne razumije, kako bi se i u svagdašnjem praktičnom životu Katolička Akcija uzdigla iznad i izvan svih stranaka.

Odgovor nam na ovo pitanje daje priroda, konstitucija i program K. A. Katolici, kao pojedinci, imaju pravo i slobodu da politički rade, s gornjim ograničenjima. Ali organizacija, kao rezultanta njihovog udruživanja u svrhu postignuća ciljeva Katoličke Akcije, sačinjava jednu kolektivnu individualnost, koja se ne može i ne smije pomiješati s onom pojedinih članova. U Katoličkoj Akciji mogu sudjelovati ljudi različitih političkih mišljenja, samo ako ta mišljenja nisu u kontrastu s katoličkom doktrinom. Ali te će ličnosti svoje političko djelovanje razvijati izvan društava Katoličke Akcije, te će se u njima vezati u jedno za obranu i proširenje katoličke misli u socijalnom životu.

Ova superiornost Katoličke Akcije nad partijskim borbama, ova jasna distinkcija između udruženja i pojedinih članova, treba da bude izražena, materijalizirana i personificirana u vodećim ličnostima K. A. — U K. A. ideja ove organizacije ne može se odijeliti od fizičke ličnosti, koja je predstavlja pred javnim vlastima i pred pukom i koja je vodi. Evo, zašto se ne može tražiti, da bude priznata superiornost K. A. iznad i izvan svih stranaka, ako se vode ovih organizacija ne drže i lično izvan i iznad svih stranaka, ne dirajući u ostalom u njihove političke sklonosti. I to je jedno od najvažnijih pitanja. Vode K. A. treba da upravljaju sebi povjerene institucije ne prema političkim sklonostima, nego isključivo prema programu i boljitku samih ovih organizacija. U tomu je riješenje problema. Tada nitko ne će moći prigovarati njihovu djelovanju, kao da je vođeno političkim apriorizmom, nego će svi morati priznati, da u svemu njihovom radu izbija jasna direktiva katoličke misli, koju će poštivati. I doista, a da nikako ne kanimo umanjivati dobrih učinaka političkog djelovanja, na polju individualnom i socijalnom, što ga razvijaju uvjereni katolici, ostaje nepobitno, da ako se hoće voditi i upravljati puk prema realizaciji socijalnog katoličkog programa, treba postupati jedino prema sasma jasnom shvaćanju ovog programa. Ujedinjene katoličke sile skupljaju tako svoju snagu da neprestano osvjetljaju ljude, klase, stranke, da daju svakomu spoznaje vlastitih dužnosti i odgovornosti, da straže budnu stražu, da se zlo ne uvuče u javni ili privatni život, da se posluže svakom prigodom ne samo za naglašavanje katoličkih ideja, nego i za njihovo provođenje. Evo to je zadaća Katoličke Akcije.«

— (Luigi Colombo u Osserv. Rom. I. IV. 1927.).

Katolička Akcija u Čehoslovačkoj. Praški nadbiskup Kordač izjavio je o Katoličkoj Akciji u Prager Presse: »K. A. je apostolat svjetovnjaka, kao korelat hierarhijskom apostolatu. Hierarhijski apostolat ima svoju organizaciju u biskupima, kao nasljednicima apostola i u primatu sv. Petra i njegovih nasljednika, rimskih biskupa. Katolička Akcija ima da bude jedna pomoćna organizacija hierarhijskog apostolata i stoga mu ona nije koordinirana, nego subordinirana. Kao što i sama hierarhija nije ni politička ni nacionalna, nego stoji iznad svih stranaka i naroda svojim djelovanjem po kršćanskim načelima vjere i ćudoreda, tako treba da i K. A. sačinjava najdublji i najjači temelj svake državotvorne politike sa zadnjim ciljem, da ujedini sve narode ljudske zajednice. Povjesno je apostolat svjetovnjaka tako star, kao i samo kršćanstvo... U novije doba... upućuju nas Pape od Pija IX. do Pija XI. na iznadnacionalnu i nepolitičku djelatnost prvotnog apostolata prve Crkve... i žele, da hierarhija cijeloga svijeta nasljeđuje ovu djelatnost u organizaciji pomoćnog organa, K. A. Kriza socijalnog pitanja i problem sjedinjenja istoka i zapada na zajedničkom osnovu jedinstvenog kršćanskog vjerovanja kategorički traže ovu nepolitičku i iznadnacionalnu djelatnost, ako hoćemo izbjeći raspadanju materijalističkog današnjeg društva i svjetskoj revoluciji anarhije. Organizacijski se K. A. oslanja na župe. U svakoj župi treba da je župnik glava K. A., glava, koja orientira i sistemizira sve nepolitičke organizacije. Provođenje dakle ove djelatnosti ostaje pridržano autonomnom vodstvu postojećih organizacija, među kojima imadu prvenstvo karitativne institucije (naročita osobitost češke K. A., kao što je zagovara i u Julskoj Krajini dr. Andrej Pavlica). Drugu jedinicu K. Akcije sačinjavaju diecezanski savezi, koji pod biskupovim vodstvom okupljaju sve u diecezi postojeće nepolitičke kat. organizacije, slično, kao u župi. Osim toga dijeli se ČKA na upravne jedinice: Češka, Moravska, Šleska, Slovačka, Karpatska Rusija. Izvršni je centralni organ središnji sekretarijat, kojemu stoje u pomoć stručnjaci svećeničkog i svjetovnog staleža. Vrhovna je instancija cjelokupne djelatnosti K. Akcije svakogodišnja biskupska konferencija. Konstitutivno veza Kat. Akcije s političkim strankama ne postoji i uopće ne dolazi u obzir. Dakako, da mogu i takovi članovi K. A. doći u obzir, i koji politički djeluju. Cijela se ČKA razvila na osnovu uvjerenja, da preporod naroda mora doći na temelju vjersko-ćudorednom« (Kipa 18. III. 1927.).

Katolička Akcija u Poljskoj. Kardinal Dalbor osnovao je 1920. Katoličku Ligu. Njegov nasljednik, nadbiskup Hlond, već je kao ap. administrator 1924. velikom poslanicom uveo u svojoj diecezi Katoličku Akciju po rimskom uzoru, pa su ti statuti prihvaćeni od I. poljskog katoličkog sastanka, a danas se po cijeloj Poljskoj organizuje K. A. na ovom osnovu. Ove je godine novi biskup u Čenstohovi dr. Kubina razložio Katoličku Akciju na sastanku Katoličke

Lige, kojemu je prisustvovalo oko 600 delegata iz 7 biskupija, a svećenicima je i vjernicima svoje biskupije poslao opširnu poslanicu o K. A. iz koje vadimo samo ove stavke: »Nijedna akcija ne će donijeti željenih plodova, ako nije katolička akcija. K. A. ima kao svoju značajku, da je puni, živi djelatni katolicizam. Vlastiti život i život apostolata. Poljski katolicizam sličan ja začaranom vitezu, koji spava. Poljsku i Poljake treba probuditi na nov život, putem Katoličke Akcije. To je zadaća Katoličke Lige. Liga nije i ne može da bude kakva politička akcija. Ona ne će i ne može nikakove nove stranke osnivati, ona ne će i ne može ni da podliježe ikakvim utjecajima već postojećih stranaka. Ona je katolička; religijska djelatnost, izvan i iznad svih stranaka, kao i sama Crkva; ona ljubi i okuplja i upozoruje sve, koji hoće da slušaju Krista, bez obzira na njihova mišljenja u vremenitim stvarima. Zato se ne može uopće baviti partijskom politikom. Politički je rad potreban... ali to političko djelovanje neka se razvija u političkim strankama, a ne u crkvenim organizacijama, kojima pripada Liga. Čim bi se Liga upustila u politiku, odmah bi njezina preporodna djelatnost oko ujedinjenja katolika bila paralizovana, upravo, kao što su razne kulturne i socijalne organizacije osuđene na propast, jer su dospjele pod utjecaj političkih partija. To ne može biti naš put. Liga treba da okupi sve katolike u onom, što im je svima zajedničko i što im mora biti zajedničko, da tako stvara zajedničku katoličku savjest, koja se izgrađuje na katoličkoj socijalnoj etici, na katoličkoj pravednosti, ljubavi i odgovornosti prema Bogu. In necessariis unitas, in dubiis libertas in omnibus caritas! Glavni su radnici K. A. svjetovnjaci, ali u najužoj vezi s crkvenom hierarhijom i u ovisnosti od nje«. (Kipa 9. 13. IV. 1927.).

Katolička Akcija u Belgiji. Generalni duhovnik Action Catholique Jeunesse Belge, dr. Luis Picard, poznat već iz svojih prijašnjih spisa i djelovanja, izdao je vrlo lagano pisanu knjižicu o Katoličkoj Akciji kao No 162 u knjižnici Etudes Religieuses; Action Catholique, Liege 1927. Naučnom trijeznošću prikazuje on bit Katoličke Akcije i njezine odnose i organizaciju, sve primijenjeno belgijskim prilikama. Osobitu pažnju skreće na koncu odnosu K. A. prema katoličkoj socijalno-ekonomskoj akciji, nakon što je već prije naglasio izvanstranaštvo K. A. Naprama katoličkom socijalno-ekonomskom djelovanju treba da K. A. proučava i širi mentalitet papinskih enciklika, da se ne izgube posve u pukom tehničkom radu na materijalne interese.

Savez belgijske katoličke mladeži (Jeunesse belge catholique) izdao je vrlo zgodan Anuaire de l'Action Catholique pour 1927. To je priručnik belgijske K. A. s kratkom uputom, u pitanjima i odgovorima, o K. A. po župama i biskupijama te pojedinih autonomnim Savezima; naročtio JBC, zatim Savez katoličkih žena u Belgiji, te njezinog posebnog odsjeka, Savez katoličkih djevojaka u

Belgiji, onda različite socijalno-ekonomske institucije katoličkih žena, znameniti crcle d'études, Academica Unio Catolica Adiuvens Missiones, Savez katoličkih belgijskih studenata (oko 2500 katoličkih sveučilištaraca) te zanimljivu kroniku za 1926. Otale se vidi bujni život belgijske K. A.

Katolička Akcija u Portugalu. Nakon što je već prije u jednoj poslanici govorio o ujedinjenju katolika izvan i iznad svih stranaka, objelodanio je A. Barbosa Leao, biskup od Porto, 25. I. 1927. poslanicu o položaju i zadaći svećenika u Katoličkoj Akciji. »Kao jamstvo, da će ustanove K. A. biti doista pravovjerne i ispravnog katoličkog duha, da će se konformirati i subordinirati ciljevima i orijentaciji, koju im određuje Crkva, neophodno je potrebno, da u svakoj od ovih ustanova, koje su uopće sastavljene od svjetovnjaka, bude crkveni asistent (duhovnik) kao delegat mjesnog biskupa u svrhu, koju smo gore spomenuli. Treba naglasiti, da nijedna ustanova ne može da se diči imenom »katolička«, ako nije odobrena od mjesnog biskupa i ako nema crkvenog asistenta. Imenovanje kao i promjena ovog asistenta jest stvar, koja spada isključivo na biskupa. Duhovnik je pred crkvenom vlasti odgovoran za smjer i djelovanje odnosno ustanove, koja mu je povjerena. Evo, u čemu stoji njegova zadaća: Davati smjer radu svjetovnjaka, savjetovati, hrabriti, ispravljati, pa i zabraniti; nastojati oko ćudoredne i vjerske duševne formacije članova, te da među njima uvijek vlada katolički duh. On treba da prisustvuje sjednicama odbora i sastancima članova s pravom veta u stvarima, koje imaju vjerski ili ćudoredni značaj. On ima da odobri programe svečanosti, sastanaka, konferencija i da odredi sve ono, što je u vezi s katoličkom formacijom savjesti članova onog udruženja, koje mu je povjereno. On treba da u sporazumu s upravom izjavi svoje mnijenje o sposobnosti onih, koji žele da budu primljeni u društvo, staviti prigovore, ako je potrebno, te sporazumno s odborom učiniti sve, što je korisno za napredak društva. On treba da savjesno posjećuje sjedište udruženja, da bude, što je više moguće, u vezi sa članovima. Spontane će inicijative članova upravljati ljubezno i razborito. Nikako se ne će miješati u poslove drugih organizacija, ili uopće u druge poslove, te redovno ne će vršiti funkciju crkvenog asistenta i zajedno odbornika ili slično.

Da crkveni asistent uzmogne prikladno ispuniti svoje dužnosti, treba da ima solidnu duhovnu i intelektualnu pripravu, da dobro poznaje Katoličku Akciju i sva pitanja, koja se nje tiču, da bude potpuno prožet vrhunarskim karakterom K. A. K tomu treba da se u izvršivanju svojih dužnosti uvijek sjeća pravila K. A., koja su, prema izjavama sv. Stolice ova: Poslušnost Crkvi i vjerna podložnost i željama vlastitoga Ordinarija, izbjegavanje svakog autonomizma i neovisnosti od crkvene vlasti. Pa činila se koja stvar ili institucija ne znam kako dobra, ako je to mimo ili protiv volje

biskupove, treba je ukloniti, a ako već postoji, maknuti je. Druga je značajka K. A. njezin konfesionalni katolički karakter, koji se pokazuje u njezinoj prirodi, cilju, sredstvima i članovima; Društva su i institucije K. A. ili katolička, ili nisu. Treća je značajka K. A. da jest i ostaje neovisna od svakog političkog djelovanja u svim svojim institucijama; one formiraju ipak i političku savjest svojih članova (ne stranački, nego katolički). Četvrta je značajka K. A., da se ne protivi ustaljenim vlastima; peta, da razvija svoje djelovanje u korist puka izbjegavajući demagogiju; šesta je sloga, mir, disciplina, ne provocirajući diskusija u štampi ili uopće u javnosti, nego podlažući se odredbi crkvene vlasti. Svećenik, koji se posvetio K. A. ne smije nikada biti članom društva, koje je neovisno od crkvene vlasti, od Pape, biskupa i župnika. Svako udruženje K. A. treba da početkom svake godine pošalje Ordinariju kratak izvještaj svoga rada, kome će duhovnik dodati svoje primjedbe. Svaka organizacija, koja ima općeniti značaj, mora imati u svakoj biskupiji biskupijskog duhovnika, a u svom središtu generalnog crkvenog asistenta, koji stoji u vezi s pojedinim duhovnicima, daje im direktive, bilo lično, bilo na sastancima, autorizovanim od Ordinarijata, te će se uopće brinuti za sve, što pomaže izvršivanju istinskog apostolata u diecezi; u tu će svrhu biti od koristi, ako organizuje duhovne vježbe, socijalne sedmice, tečajeve za katoličku duševnu i duhovnu formaciju vodo, propagandista i t. d. Evo ova načela izvadili smo gotovo doslovno iz izjava sv. Stolice i ona moraju da prožimlju sva udruženja K. A. i sve njihove članove, bili oni svećenici ili svjetovnjaci, muškarci ili ženske. Sada slijede detaljne odredbe za diecezu Portč. (D. C. 1927., 10405).

Katolička Akcija u Franceskoj. Osuda Action Francaise znači u Franceskoj sve jače naglašavanje načela i organizacije Katoličke Akcije. Agenski je biskup 14. I. 1927. poslao vjernicima svoje biskupije poslanicu, koju je kard. Dubois naročito preporučio. U njoj govori o razlozima osude AF i o njezinim krivim naucima. »Politique d'abord — piše Maurras — to znači: hoćemo li se osloboditi, treba da navalimo na politički neprijateljev centar, jer je političko stanje ona neprijateljska tvrdnja i ono mjesto, iz kojega neprijatelj upravlja sve napadaje protiv nacionalnog života i tekovina kulturnoga svijeta. A njegov pristaša, Jacques Maritain, veli: da politička reforma nije prema nakani A. F. vrhovni cilj njezinih nastojanja, ali ona uči, da je politički rad najbolje i najefikasnije sredstvo za postignuće cilja... Posve je prirodno, da jedan nekršćanski pisac, kao što je Maurras, iznosi takvo mišljenje. Ali iznenaduje, da i Maritain, uvjereni katolik, tvrdi, da filozofija treba poprimiti ovu teoriju, jer konačno, ništa nije više oprečno katoličkoj nauci nego li maksima: Politique d'abord... Posve je protivno istina. Bez sumnje je veoma korisno po Crkvu, ako je država katolička, ili ako barem poštuje i favorizuje vjersku slobodu.

Ali, evo dviju vrlo važnih istina: 1. Bila vlada uz nas ili protiv nas, najvažnija je skrb za duše. Kad katolici budu jaki, više moralno nego brojčano, morat će se s njima računati i po malo će postići slobodu... 2. A Crkva po svojoj vrhunarskoj moći može triumfirati nad svim progonima. Mi velimo dakle: *Apostolat catholique d'abord!* Misliti drugačije bilo bi, konačno, zapasti u naturalizam, koji poriče potrebu milosti... Naš zajednički Otac, Namjesnik Isusa Krista, traži od nas, da se ujedinito na vjerskom polju, izvan i iznad svih stranaka, za obranu Božjih i crkvenih prava... (D. C. 1927., 918., 919., 926). Ova se ista misao vuče kao zlatna nit kroz sve izjave i pozive franceskih biskupa i doista je jedino ona kadra da ujedini franceske katolike, koji su dosad biti sasvim politizirani, u dva pravca, pa se zato nikako nisu mogli složiti. Metzki biskup Pelt piše u istoj stvari svojim vjernicima 27. II. 1927.: »Evo, što hoće Papa: da katolici kao takvi ne budu strančari, da ne vežu sudbinu katoličke stvari o koju mu drago političku stranku i da ne dopuste, da koja mu drago stranka, da tako kažem, uzme monopol obrane vjerskih interesa ili da se služi vjerom na postignuće svojih političkih ciljeva. (D. C. 1927., 965).

U tom je smjeru katolički institut u Tolosi 14. I. 1927. poslao sv. Ocu pismo, u kojem izjavljuje, da slijedi naredna pravila i direktive sv. Stolice: 1. Katolik ne smije pristajati uz struju, koja kaže, da je politika prije svega i koja stavlja vjeru u službu koje mu drago političke stranke. 2. Treba sebe i druge, a naročito mladež, istrgnuti ispod svakog utjecaja, koji je pogibeljan za vjeru, ćudorede i ne smije se širiti novine A. F., takve, kakove jesu danas. 4. Katolici treba da se za obranu vjere i Crkve ujedine izvan i iznad kojeg mu drago političkog shvaćanja. (Oss. Rom. 24. I. 1927.).

I u drugom smjeru se opaža pozitivna reakcija s katoličke strane: sve jače naglašavanje potpune poslušnosti i odanosti rimskome Papi, pa je tom mišlju nadahnuto i novo izdanje Faberova govora o poštivanju Pape: *De la Devotion au Pape*, Paris, 1927.

No uza sve to ima još uvijek katolika, pa i svećenika, koji se nisu odlučili u dilemi, koja je postala sasvim praktičnom: politika ili religija, ili, koji i posve otvoreno pristaju uz A. F. Na upit nekih franceskih biskupa odgovorila je sv. Stolica, da se s ovakvim svećenicima, odnosno klericima, imade ovako postupati: svećenici, koji javno ostaju pristaše, članovi ili čitači (kao pretplatnici) A. F., koji teološkim savjetima ili uopće jednostavnim razgovorima potiču vjernike da i dalje čitaju A. F. ili da je podupiru novčano, koji bez uvjeta dobre odluke odrešuju i prosleđuju u odrešivanju čitatelja A. F. ili šefova A. F.: *pro foro interno monendi omnes graviter tamquam certis ac manifestis Supremae Auctoritatis Ecclesiasticae in re gravi mandatis ac praescriptionibus (non intersit occulte an pu*

blice) renitentes; neque absolvendi nisi si et postquam serio resipuerint et scandalum congrue reparaverint; pro foro externo: admonendi, ut supra, et corripiendi, ad tramitem canonum 2308 et 2309; et siquidem monitiones et correptiones incassum cesserint, procedendum ad tramitem canonis 2310, confessarii vero, de quibus, si moniti non se emendaverint, et scandalum poenitenti datum pro posse non reparaverint, suspendi poterunt, donec in propria contumacia perseverent, a sacramentalibus confessionibus fidelium audiendis. Na daljnje pitanje, kako treba da se biskup ili sjemenišni poglavar vlada prema klericima, koji ostaju javno ili tajno pristaje A. F., odgovara sv. Penitentiarija: si moniti non se emendaverint et scandalum, ad superiorum praescriptum, congrue non reparaverint, in foro interno non absolvantur, in foro externo: ad tramitem canonis 1371 dimittantur tamquam dyscoli et statui ecclesiastico non idonei. Treće se pitanje odnosi na vjernike, koji uza sve opomene habitualno čitaju A. F. ili ostaju članovi A. F. ili pristaju uz krive nauke A. F. i uz njezine šefove, javno ili tajno. — Odgovor sv. Stolice glasi: si moniti de gravitate inoboedientiae certis ac manifestis Supremae Auctoritati Ecclesiasticae in re gravi mandatis ac praescriptionibus subiectionem decretaverint, et scandalum congrue reparare non curaverint: in foro interno non absolvantur, in foro externo habeantur ut publici peccatores et tamquam tales ab iis omnibus arceantur a quibus huiusmodi peccatores per sacros canones arcentur. Na pitanje, mogu li se ovi čitatelji, članovi i propagatori A. F., ako su kao takvi javno poznati, pripustiti k sv. sakramentima, naročito, smije li im se dati sv. pričest, odgovara S. P.: negative, uti consequens responsionis supra datae. I konačno na pitanje, mogu li ovi isti biti članovi, ili kao takvi tolerirani u katoličkim društvima, kao u Federation Nationale Catholique (Castelnau), Jeunesse Catholique, Scouts Catholique, odgovara S. P.: nisi antea omnino ac publice se subiecerint ac suae subiectionis sinceritatem certis, iudicio Ordinarii, argumentis ostenderint, et efficaciter, ipsius Ordinarii iudicio, scandalum reparaverint: Negative. Episcopus autem prae oculis habeat praescriptum Can. 2214, 2. Datum Romae, ex Sacra Poenitentia, die 8. Martii 1927. Fr. Andreas Card. Frühwirth, Maior Poenitentiarius, I. Teodori, Secretarius.

Katolička Akcija u šibenskoj biskupiji. 20. travnja o. g. održana je u velikoj dvorani biskupske palače u Šibeniku konstituirajuća skupština KNS kao središnjice za K. A. za biskupiju šibensku privremeno za hrv. dio zadarske nadbiskupije. Uvodni je govor izrekao mjesni biskup dr. Mileta, zatim su pročitana i primljena pravila i provedena organizacija odbora.

Katolička Akcija u Mostaru započela je sastankom, kome je prisustvovao i sam presvijetli Ordinarij, koji je istaknuo kapitalnu vrijednost K. A. za kršćanski odgoj u obiteljima i za opće velike

interese hrvatskoga naroda, budeći vjersku svijest među katolicima i promičući njihove kulturne i religiozne interese. Istaknuo je skroz nepolitički karakter K. A., koja je opće dobro svih katolika i kao takva po svojoj biti isključuje svako strančarstvo. Vezati K. A. uz bilo koju političku skupinu značilo bi, zadati joj smrt. Tada je presvijetli biskup fra Mišić imenovao predsjednika i duhovnika, a onda su izabrani odbornici.

Katolička Akcija u Splitu započela se svojim djelovanjem po nalogu presvijetlog dijecezanskog Ordinarija dra Klementa Bonefačića sastankom u biskupskoj palači, 8. maja 1927., gdje je ponajprije likvidiran dosadašnji HKNS i pretvoren u novi KNS kao središnjicu dijecezanske K. A. za Split. Presvijetli je Ordinarij istaknuo, kako je došlo do katoličkih organizacija ekonomskih, političkih i prosvjetno-uzgojnih. Navlastito ove postoje kod nas već preko dvadeset godina, ali su živjele same za sebe, stoga je nadošla potreba, da se prosvjetno-uzgojna društva međusobno povežu u Katoličkoj Akciji, e da se u javnom životu afirmiraju katolička načela i po njima uredi društvo. Sv. Otac Pijo XI. dao je direktive za uređenje K. A., a konferencija preč. Episkopata, prema tim direktivama, prihvatila je pravila za uređenje K. A. u našim krajevima, tako, da odgovaraju sistemu crkvene hijerarhije, jer društva po župama sačinjavaju župska vijeća, ova su povezana u diecezanske središnjice, a ove opet u narodne središnjice; tako je K. A. uređena kao »acies bene ordinata.« Zatim se prešlo na pravila i na konstituiranje odbora, te se odmah i započelo s radom.

Sv. Otac Pijo XI. o vjerskoj nastavi na sveučilištima. Prigodom nedavne audiencije rimskog katehetskog odbora spomenuo je sv. Otac i to, neka se na budućem kongresu skrene pažnja i na redovno uređenje vjerske nastave na sveučilištima: »Vjerska nastava ima na sveučilištu pravo da postoji, to više, što je na sveučilištima nastava viša, općenitija i savršenija. I o vjerskoj nastavi vrijedi, što važi za ostale struke, kao n. pr. za povijest i zemljopis. Ove struke obuhvaćaju u početku tek nekoliko listova, male knjižice. A malo po malo povećavaju se one i postaju veliki i mnogi svesci; tako se n. pr. zemljopis dijeli u razne discipline, u fizički, politički, etnografski zemljopis. A na velikim su univerzama osnovane i stolice za povijest geografije. To isto mora vrijediti i za vjeronauku, za znanost sviju znanosti, koja uči o Bogu i duši. Mali katekizam s ono nekoliko pitanja i odgovora, treba da postane velika knjiga, čitav niz velikih knjiga, punih mudrosti i znanja. Katekizam treba da drži korak s mladićevim napretkom i da obuhvaća sve veći dio njegova života« (KIPA 24. III. 1927.).

O crkvenoj glazbi. Neki su časopisi donijeli bilješku, kao da je sv. Otac prelatu Refice, rektoru papinske visoke škole za crkvenu glazbu, naložio, da uvede naročiti tečaj za crkvenu instrumentalnu glazbu sa svrhom, da se u Rimu uvedu mise s pratnjom in-

strumentalne glazbe. Osservatore Romano 9. III. 1927. objelodanjuje pismo kardinala Bisletia, što ga je on kao prefekt Kongregacije Seminarija i Univerziteta, te kao protektor talijanskih društava sv. Cecilije i papinske visoke škole za crkvenu glazbu u Rimu uputio Mons. Rodolfi, biskupu u Vicenzi, generalnom predstojniku društava sv. Cecilije: »Nije to prvi put, da ovakve tendenciozne vijesti iskrsavaju. Izjavljujem, da je sv. Otac bio nemilo iznenađen, kako se mogu ovakve stvari izmišljati, pogotovu, kad je upravo on uvijek naglasivao svoju volju, da se reforma crkvene glazbe imade provoditi tačno prema pismu i duhu znamenitog Motuproprio Pape Pija X. časne uspomene i kasnijih dokumenata, koji se na to odnose. Stoga me Njegova Svetost posebice ovlastila, da kategorički i u svakoj pojedinosti demantujem gornje vijesti, i da ujedno izrazim žaljenje, što se u ovom ili onom kraju ili zemlji opet nastoji oživjeti muzikalne kompozicije u crkvi, koje se moraju osuditi sa stanovišta zdrave kritike. A što se odnosi na papinsku visoku glazbenu školu u Rimu, kojoj je na čelu kao rektor benediktovski opat Pavao Ferretti, izjavljujem, da su tamo ove godine uvedene specijalne discipline, u svrhu opsežnijeg izobražavanja slušača, tako »Musikologija«, koju u njezinom paleografskom odsjeku predaje maestro Casimiri, a u povjesnom maestro Dagnino, zatim »Čitanje instrumentalnih partitura crkvene glazbe (Maestro Refice), te »Vodenje« koroza, »Pjevanje«, školanje glasa i t. d. A sva nastava kao i čitav život ove škole uzimlju Motuproprio Pija X. kao najvišu smjernicu i uvijek će tako činiti. Rim, 7. ožujka 1927. Gaetano card. Bisleti.«

Moda, moderni plesovi, zajedničko kupanje. Krčki biskup dr. Srebrnić upravio je 3. travnja o. g. svojim vjernicima opširnu poslanicu: Na obranu čestitih svetih običaja. Biskup najprije pokazuje, kako su njegovanje stidljivosti i čistoće čestiti običaji našega svijeta, a onda upozoruje sasvim konkretno na pogibli, koje prijete u tom pravcu. To je ponajprije nečedna ženska nošnja, koja tijelo raskriva, ubija stid i daje tolike sablazni. Nadovezujući na odnosne izjave sv. Oca, mnogih biskupa i našeg Episkopata, ponovno određuje, da se ne smiju sv. sakramenti u njegovoj biskupiji dijeliti onima, kojima odijelo ne pokriva tijela tako, da zatvoreno siže na leđima i prsima do vrata, da siže preko koljena na nogama i preko lakata na rukama. Osim toga se smatra nepristojnim, nečednim i sablažnjivim odijelom ono, koje je sašiveno od prosijevnih tkanina, prozirno i mrežasto, tako, da tijela ne pokriva, nego ga pače navlaš još više otkriva. O modernim plesovima govori kratko, ali vrlo jasno i odrešito, te izjavljuje, da su »smrtno griješni već sami po sebi ili opet radi teške sablazni. Uvijek je teško griješan i radi toga zabranjen svaki ples, kod kojega dolazi lice uz lice, prsa uz prsa, ili noge među noge, općenito dakle svaki ples, zvao se on budi kako, koji iziskuje, da se drži ili da se tijesno kreće tijelo uz tijelo. Kod ovakvih plesova nema više mjesta sv. čistoći; kod njih je

svaka stidljivost isključena; oni su ognjišta nečistim mislima, osjećanjima i nasladama, grijehu«. Zatim nalaže, da se imade svatko isključiti iz vjerskih društava, koji bi se usudio da pleše ovakve plesove. Opširnije govori onda o zajedničkom kupanju muških i ženskih, jer je to u njegovoj diecezi jedno vrlo praktično pitanje, radi stranaca, te osuđuje i zabranjuje taj običaj i poziva, da se svi zauzmu za to, da se svuda u svim našim kupališnim mjestima provede kod kupanja, sunčanja i tjelovježbe rastava spolova.

To je jedna savremena i jasna biskupska riječ. I nije biskupova krivnja, što je morao biti više negativan, jer se zlo već uvuklo, pa ga treba maknuti, da se spasi narodu, a naročito našem čestitom primorskom ženskom svijetu stidljivost i čestoća, a po tom i vjera.

S time u vezi primjećujemo, da je 22. V. 1927. obdržavana redovna sjednica Saveza za unapređenje turizma na gornjem Jadranu, u Crikvenici. Raspravljeno je i o protestu, koji su lanske godine uputili biskupi na n a d l e ž n a mjesta zbog toga, što se u kupalištima muškarci i ženske zajednički kupaju i što se gosti hrane u restoranima u plivačim kostimima. Konstatovano je, da su svi kompetentni faktori odbili protest biskupa u ovom smislu kao n e s a v r e m e n i p r e t j e r a n. Dok ovo i mi, prema vijestima u javnosti, konstatujemo, opažamo, kako radi takvih neuspjeha nije potrebno s u s t a t i u naglašavanju ispravnih kršćanskih načela. — Ali g l a v n o jest ipak i ostaje, stvarati među vjernicima k a t o l i č k i mentalitet i u tim pitanjima i n a n j se u glavnom oslanjati u provođenju. Jer i suviše je jasno, da prometna i trgovačka poduzeća, a to su danas često i kupališna povjerenstva i poglavarstva kupališnih općina, u glavnom paze na što veći p r o m e t, a ograničenja su ove vrste sigurno, u današnjim prilikama ograničenja i prometa...

Blagoslov oružja. Češće se čuje prigovor, da je katolička Crkva u ratu blagosivala oružje. To je opet u svom predavanju o Kristu Gospodu na sam Veliki četvrtak pred dupkom punom dvoranom tuškanačkog kazališta uz veliki pljesak publike iznio gosp. Dvorniković. Budući da u Rimskom Obredniku, koji važi za blagoslove u cijeloj Crkvi, n e m a takvog blagoslova, potražio sam ga u vojnom obredniku austrijskog vojnog klera, te sam doista našao formulu tog blagoslova, koji se, kako mi rekoše bivši aktivni vojni svećenici, dijelio vojsci, kad je u punoj ratnoj opremi polazila na frontu. Molitve glase: Pomoć je naša u imenu Gospoda. Koji stвори nebo i zemlju. Gospod s vama. I s duhom tvojim. Pomolimo se! Neka sade blagoslov svemogućega Boga, Oca i Sina i Duha S v e t o g a na ovo oružje i na onoga, koji ga nosi, da ga nosi za obranu pravde. Molimo te, Gospode Bože, da ga štitiš i braniš, koji živiš i kraljuješ Bog, po sve vijeke vijekova. Amen. — Druga molitva: Pomolimo se! Svemogući Bože, u čijoj je ruci svaka pobjeda, koji si dao Davidu divnu snagu, da svlada buntovnog Goliata, molimo

tvoju blagost, poniznom molbom, da se dostojiš blagosloviti ovo oružje blagom milošću i podaj, da ovaj sluga tvoj I., koji ga želi nositi, njime se slobodno i pobjedonosno služi na zaštitu i obranu svete majke Crkve, siročadi i udovica, protiv napadaja vidljivih i nevidljivih neprijatelja. Po Kristu, Gospodu našem. Amen. (Rituale in usum caes. et reg. cleri militaris iussu et auctoritate Vicariatus Apostolici Castrensis editum. Viennae 1902, 125/6).

To je dakle taj strahoviti blagoslov oružja, s kojim se toliko operira protiv Crkve. O kakvom pak blagoslovu *topova*, o kojem je govorio g. Dvorniković, nisam u obrednim knjigama našao nikakva traga.

Tom prilikom iznosim i zanimljivi obred prigodom »Ritterschlags« u visokom njemačkom viteškom redu: »Blagoslovi, Gospode, sveti Oče, po zazivanju svoga imena i po došašću svoga Sina, Gospoda našega Isusa Krista i po daru Duha Svetoga ovaj mač, kojim se ovaj sluga tvoj želi danas opasati, da se, njime oboružan, ne smete u ratnoj vrevi, nego da uvijek ostane pobjednik i da ga ti neozlijeđena vodiš i čuvaš. Po istom GNIK. Ili: Svemogući vječni Bože, koji se dostojiš slugu svoga uresiti ovim oružjem, oružaj ga protiv svih protivština tako nebeskim oružjem, da se nikad ne smete u ratnoj vrevi. Po K. G. n. Zatim: Pomolimo se! Usliši, molimo Gospode, naše molbe i dostoj se blagosloviti ovoga slugu svoga, koji se danas, kako ti hoćeš, opasuje vojničkim mačem, da bude branio Crkvu, udovice, siročad, i sve one, koji tebi služe protiv napadaja pogana i svih nevjernika. I svima, koji se protive svetoj vjeri, neka tvojom pomoću bude strah i trepet. Po G. Pomolimo se! Svemogući vječni Bože, koji si htio da se ovaj sluga tvoj opaše mačem vojničkim, daj, molimo te, da bude oružan nebeskom pomoću protiv svih protivština, te snažno suzbija zloću, kad mu se vidljivo približi i da svlada i moć zloga duha. po G. Kod predaje mača izgovara se 3 puta: *accingere gladio super femur tuum potentissime* (ps. 44).

Egzegetske bilješke.

I.

8. »Confundamus ibi linguam eorum« (Gn 11).

Kao u mnogim drugim pitanjima, tako i u tom vlada i među katoličkim eksegetima dosta razrožno shvaćanje, u čemu leži zapravo težište čitavog problema. Ponajprije imao je biti na zemlji »ein Sprachgeist und die gleichen Sprachwurzeln. Die Sprachwurzeln wurden an sich von der Verwirrung nicht betroffen, sondern wurden nach derselben auf andere und andere Objekte angewendet. Nach Gn 11: 9. wird nur der Sprachgeist (Rede) verwirrt.